

ΥΣΤΕΡΟΓΡΑΦΟ 1

Περί Κοινωνικού Ιατρείου Θεσσαλονίκης

Στο πρώτο τεύχος του 151 δουλεύτηκε ένα κείμενο που μιλούσε με ιδιαίτερα άσχημα λόγια για το εγχείρημα του Κοινωνικού Ιατρείου Θεσσαλονίκης. Συγκεκριμένα, με περίσσια αυθάδεια γράφονταν εκεί μέσα πάνω-κάτω τα εξής:

α) πως η πλειοψηφία των μελών του Κ.Ι.Α. Θεσσαλονίκης ποσώς ενδιαφερόταν για την απεργία πείνας των 300 μεταναστών τον Ιανουάριο-Μάρτιο του 2011 και εν γένει για τους μετανάστες στην Ελλάδα και, δευτερευόντως, ότι, με τη ραγδαία αύξηση των πασοκο-συριζαίων μελών στο εγχείρημα και τη σταδιακή, στρατηγική αλλαγή δημόσιου λόγου που επιτεύχθηκε εκ μέρους του όσο πλησιάζαμε στις εκλογές του 2012, το Κ.Ι.Α. Θεσσαλονίκης μετεξελίχθηκε σύντομα και εύκολα σε μια ελληνο-αριστερή δομή του ΣΥΡΙΖΑ που γύρευε να ψαρέψει ψηφαλάκια από τους κρισόπληκτους Έλληνες ανασφάλιστους.

β) πως η πλειοψηφία των μελών του Κ.Ι.Α. Θεσσαλονίκης υπήρξε τόσο αδιάτακτη στους παραπάνω στόχους της που στα πλαίσια του 'ανοίγματος' του κοινωνικού της λόγου υπερασπίστηκε ακόμη και την ύπαρξη ενός (πρώην;) μπάτσου-διοικητή των ΜΑΤ στο Ιατρείο στο ρόλο του βοηθού (;), τη στιγμή που οδήγησε όσες/ους υπήρξαν ιδιαιτέρως καχύποπτοι με όλα αυτά να εγκαταλείψουν την ... αυτο-οργανωμένη δομή υγείας.

Σε ένα κείμενο-μηνύκιο, μάλιστα, που είχαν βγάλει οι 'καχύποπτες/οί', μετά την αποχώρησή τους, επεσημαίναν:

«Τον Οκτώβριο, που ξαφνικά διαπιστώσαμε ότι στο ΚΙΑ έχει ενταχθεί ως εθελοντής ένας συνταξιούχος μπάτσος, πολλές εκφράσαμε την απόλυτη εναντίωσή μας στην παρουσία του σε έναν κινηματικό χώρο, ο οποίος δημιουργήθηκε ακριβώς με την προϋπόθεση ότι θα είναι ασφαλής από την αστυνομία για ανθρώπους χωρίς χαρτιά. Επί πολλούς μήνες ήμασταν διατεθειμένες να συνεχίσουμε να παλεύουμε στη συνέλευση για τα προφανή, ότι δηλαδή κανείς δε μπορεί να μας πείσει ότι η παρουσία ενός συνταξιούχου μπάτσου σε έναν τέτοιο χώρο δεν είναι άκρως επικίνδυνη...» (βλέπε κι εδώ <https://docs.google.com/file/d/0B0Ss0qYKvntiITHU5WVR3dFRkUkU/edit?pli=1>)

Η ιστορία του Κ.Ι.Α. Θεσσαλονίκης δεν είναι ούτε η πιο πρωτότυπη στην ιστορία των ελληνικών 'φιλανθρωπικών', 'φιλο-μεταναστευτικών' διαμεσολαβήσεων, ούτε η πιο σημαντική ίσως. Είναι μια μικρο-ιστορία, ενδεικτική θα μπορούσε να πει κανείς/καμιά, από την οποία μπορεί κανείς να βγάλει συμπεράσματα για το μέλλον (αν θέλει). Κάποια από αυτά τα συμπεράσματα δεν μπορούν παρά να σχετίζονται και με το πώς διεξάγονται οι αγώνες σήμερα. Πώς, δηλαδή, μέσα στους αγώνες στους οποίους συμμετέχουμε προκύπτει η ανάγκη για μια ριζική έμπρακτη κριτική των ρατσιστικών, εθνικιστικών, σεξιστικών, ομοφοβικών αναπαραστάσεων από τις οποίες εμφορούνται οι Έλληνες. Ποια είναι, όμως, η σημασία μιας τέτοιας κριτικής; Αφενός αναδεικνύεται ότι μέσα στους αγώνες κάποια ζητήματα (ρατσισμός, σεξισμός και λοιπές μη αναγόμενες στην οικονομική θέση κοινωνικές σχέσεις) περνάνε ασχολίαστα (που όλ@ ξέρουμε τι σημαίνει μυστικοποίηση και ποιες είναι και οι συνέπειες και οι πηγές της)• αφετέρου, επειδή όσοι/όσες διαβάζουν το περιοδικό (θα) καταλαβαίνουν ότι αυτά που λέμε δεν είναι ασκήσεις ύφους, όλα τους έχουν πρακτικές (και θεωρητικές) συνέπειες για αυτά που προσπαθούμε να κάνουμε στην καθημερινότητά μας.

Όσο για το κείμενο εκείνο στο 151, αποδείχτηκε εξόχως προφητικό!

(καλά, τι διάολο μαγική σφαίρα χρησιμοποίησαν οι συντάκτες του κειμένου;) Και μετράμε τώρα εμείς από εκείνο το πρώτο τεύχος του 151 μέχρι σήμερα τι μεσολάβησε και διατυπώνουμε τα συμπερασμάτα μας παράλληλα... Γεγονός πρώτο; Η στρατηγική της πλειοψηφίας των μελών του Κ.Ι.Α. πράγματι έβαλε κι αυτή το μικρό της λιθαράκι και έφερε το αγαπημένο κόμμα της αριστεράς και της προόδου στο τιμόνι αυτού του κράτους! Συμπέρασμα πρώτο: η ρηματο-διαμεσολάβηση συνεχίζει να δουλεύει! Γεγονός δεύτερο; Οι 300 απεργοί πείνας (50 ήταν στη Θεσσαλονίκη) βρίσκονται ήδη στην πλειοψηφία τους πίσω στο Μαρόκο. Συμπέρασμα δεύτερο: η κυρία Λεπέν πρέπει να καθουσιαστεί ότι δεν έχει και τόσες διαφορές με τον Άλεξη Τσίπρα! Οι μεθοδολογίες διαφορετικές αλλά το mindset όχι και τόσο διαφορετικό! Γεγονός τρίτο; Μια όμορφη σαλονικιώτικη βραδιά, ένα μέλος του Κ.Ι.Α. για κάποιο λόγο γυρνάει στο κλειστό Ιατρείο. Φανταστείτε τώρα έκπληξη που δοκιμάζει όταν ανακαλύπτει απέναντι από την οθόνη του αναμμένου υπολογιστή, τη μούρη του (πρώην;) μπάτσου να παίρνει στοιχεία ασθενών. Συμπέρασμα τρίτο: ε ρε πράγματα που γίνονται...

ΥΣΤΕΡΟΓΡΑΦΟ 2

Περί Παιδοφοβικών Λόγων

Και να που το κείμενο για τους λόγους γύρω από την 'παιδοφοβία/παιδοφιλία', δημοσιευμένο στο τρίτο τεύχος του 151, ήταν αυτό που έδωσε τη μεγαλύτερη ανταπόκριση του αναγνωστικού κοινού σε επίπεδο θετικής ανταπόκρισης, ευγενούς κριτικής αλλά και βρισίματος. Δεν μας έκανε τρομερή εντύπωση από τη μια. Γνωρίζαμε ότι το κείμενο θα χτυπούσε φλέβα οπότε αυτός ήταν και ένας λόγος που πέρασε από τη λογοκρισία! Δε θα σταθούμε σε όσους ομολόγησαν σύντομα πως δεν διάβασαν το κείμενο ολόκληρο (επειδή, λέει, ήταν 'πολύ μεγάλο' και 'δυσνόητο') και πιθανόν να ενέδωσαν σε ένα κλίμα ηθικού πανικού. Θα σταθούμε σε αυτές τις κριτικές που πιστεύουμε ότι έγιναν καλοπροαίρετα και κυρίως σε αυτήν που διατυπώθηκε λέγοντας πάνω-κάτω πως 'η απόπειρα αποδόμησης της παιδοφιλίας είναι ένα επικίνδυνο εγχείρημα σε μια εποχή όπως αυτή όπου η παιδική κακοποίηση απολαμβάνει ένα στάτους σκοτεινών αριθμών και διαδεδομένης κοινωνικής άνθισης'. Απέναντι στην κριτική αυτή δεν έχουμε δυστυχώς παρά να επαναλάβουμε εν συντομία κάποια επιχειρήματα (και ίσως να προχωρήσουμε σε μια μίνι επέκταση) που ενσωμάτωνε και ανέλυε αρκετά πειστικά ήδη το κείμενο 'pedophobic discourses'. Και θα προβούμε σε συντομωμένη επανάληψη θέσεων γιατί η καλοπροαίρετη κριτική στην οποία αναφερόμαστε πιστεύουμε ότι δεν κατανόησε βασικές συνδέσεις του κειμένου.

Δεδομένο πρώτο: η λεγόμενη 'παιδική ηλικία' δεν είναι παρά μια ανακάλυψη του 13ου αιώνα, η οποία μετεξελίχθηκε έως τον 20ο αιώνα, μέσα από γραπτά κείμενα, απεικονίσεις, κοινωνικούς και κρατικούς λόγους, για να τη γνωρίσουμε εμείς με τον τρόπο που τη γνωρίζουμε σήμερα. Αυτή η 'ανακάλυψη' δεν έγινε παρά μέσα

σε ένα πλαίσιο χρήσης της από τη λεγόμενη ενήλικη κοινωνία, εξειδικεύοντας αργότερα τις γνώσεις γύρω από την παιδική ηλικία κατασκευάζοντας επιμέρους ηλικιακές κατηγορίες εντός της 'ανηλικότητας' (π.χ. νηπιακότητα, προ-εφηβεία, εφηβεία κτλ).

Οι λόγοι που συνόδευσαν αυτή την ανακάλυψη μέσα στα χρόνια και συγκεκριμένα οι λόγοι που πύκνωσαν μέχρι τις μέρες μας μπορούμε να συμφωνήσουμε καταρχήν ότι εστίασαν σε μια ανάπτυξη 'ευαισθησίας' γύρω από τα παιδιά, λόγοι που στη συνέχεια τους απαιτούσαν μια ιδιαίτερη προστασία γύρω από τα παιδιά, τα μικρά ανθρώπινα θηλαστικά, δηλαδή, που σε αντίθεση με πολλά άλλα ζωικά θηλαστικά τους παίρνει παραπάνω χρόνο να αναπτυχθούν και να μπορέσουν να επιβιώσουν σαν αυτόνομες υπάρξεις. Αρκεί να έχουμε υπόψη ότι η παραπάνω σημερινή 'αλήθεια' δεν είναι παρά σημερινή. Ζητούμε να φανταστείτε μόνον την πραγματικότητα των δεκαετιών 1920-1930 στην Ελλάδα, όπου οι συλλήψεις και οι φυλακίσεις 'αλθοπαίδων' στη χώρα δίνανε και παίρνανε, με 3.500 ανηλικούς να μπαινοβγαίνουν σε φυλακές και 10.000 από τα λεγόμενα 'παιδιά' να έχουν μπει στο στόχαστρο της 'κρατικής προστασίας'. Να φανταστείτε μόνον ότι οι φυλακές ανηλικών, τα αναμορφωτήρια και τα άσυλα συστεγάζονταν με αγροτικές φυλακές, ώστε 'το παιδί που αλτρεύει', να «επανεπιδάσεται κοινωνικά» μέσω σκληρής δουλειάς σε καλλιεργήσιμες εκτάσεις. Και ότι όλα αυτά συνέβαιναν στο πλαίσιο της κρατικής προστασίας. Αν τα παραπάνω θέλει κανείς/καμιά να τα εξηγήει σήμερα με το επιχείρημα «ε προχώρησε ο πολιτισμός από τότε!», ας το κάνει. Αλλιώς, ας διαβάσει παρακάτω...

Το ότι η παιδική ηλικία ανακαλύφθηκε, λοιπόν, σε ορισμένη κοινωνικο-ιστορική φάση εξέλιξης των ανθρώπινων κοινωνιών και ότι οι λόγοι και οι πρακτικές γύρω από τα παιδιά αλλάζανε και αλλάζουσαν άρδην μέσα στους αιώνες, δεν σημαίνει ότι οφείλουμε να αγνοήσουμε όλες αυτές τις εξελίξεις ως απλώς μια σειρά ψεύτικων κοινωνικών κατασκευών και αδιάφορων ιδεολογικών τροποποιήσεων. Παρόμοια συμπεράσματα εξάλλου δεν βγάζουμε και για ένα σωρό άλλες κοινωνικές κατασκευές, όπως π.χ. το έθνος; Δηλαδή, με λίγα λόγια, κοινωνική κατασκευή δεν σημαίνει ψέμα. Οι κοινωνικές κατασκευές έχουν υλικές συνέπειες και πολύ πραγματικά δεδομένα, όχι παρόλο, αλλά ακριβώς επειδή είναι κοινωνικές κατασκευές. Συνεπώς, το ότι η 'παιδική ηλικία' είναι κατασκευασμένη σε ορισμένο κοινωνικο-ιστορικό χρόνο και τόπο, μπορεί να μας οδηγήσει στο απλό συμπέρασμα ότι οι συνθήκες κατασκευής της είναι σχετικές και άρα τροποποιήσιμες. Κάνοντας χρήση του βασικού αναλυτικού διπόλου, δεν είναι 'φύση' η παιδική ηλικία, είναι 'πολιτισμός'. Ο τρόπος να σκεφτούμε διαφορετικά τις κοινωνικές κατασκευές είναι στον πυρήνα κάθε ριζοσπαστικής σκέψης, αλλιώς δεν θα υπήρχε Μαρξ, Φουκώ και εν γένει φιλοσοφία, αλλιώς δεν θα υπήρχε φεμινισμός, εργατικό κίνημα και χίλια δυο άλλα. Συνεπώς, ο ισχυρισμός πως υπάρχει σήμερα πλέρια παιδική κακοποίηση και κανένας μας/καμιά μας δεν θα ήθελε να την (έχει) υποστεί – true fact! – πρέπει να μας υποψιάσει και να μας οδηγήσει σε σκέψεις για τη λύση του εξής παράδοξου: Πώς μια κοινωνία που αγαπάει τόσο τα παιδιά, συνεχίζει να τα κακοποιεί. Δε χρειάζεται μάλιστα κανείς/καμιά να είναι τόσο δα καχύποπτος, αλλά αρκεί να προβληματιστεί – θα θέλαμε – για κάποιες όχι τόσο οικείες πλευρές της προστασίας των παιδιών σήμερα, π.χ. φασίστες, αστυνομία και ένα ευμέγεθες κομμάτι του κοινωνικού τα τελευταία χρόνια – αλλά και παλιότερα – που πυκνώνουν τους λόγους τους ενάντια στην παιδοφιλία. Και αυτόντοπα προκύπτουν εκει ερωτήματα: α) είναι μήπως που οι φασίστες, οι μπάτσοι και η ελληνική κοινωνία έχουν τις καλές τους πλευρές, παρά τα όποια μειονεκτήματά τους; β) μήπως όλοι ετούτοι έχουν άλλο πράγμα στο μυαλό τους όταν μιλάνε για την παιδοφιλία;

γ) μήπως γενικά πρέπει να γίνουμε καχύποπτοι με τους λόγους και τις πρακτικές 'προστασίας' κάποιων υποκειμένων που τα ίδια δεν εκπροσωπούνται στο δημόσιο λόγο; Όλα αυτά τα ερωτήματα, καθώς και μπόλικα άλλα που ακολουθούν, αποτελούν καλή πυξίδα συνθήως όταν συζητιέται η παιδερραστία δημόσια στην Ελλάδα. Το περιστατικό με τον 23χρονο Αλβανό dj από την Καβάλα πέρυσιν που κατηγορήθηκε ως απαγωγέας και παιδερραστής της 13χρονης ερωτικής του συντρόφου είναι αρκετό για να μας υποψιάσει (αν ούτε κι αυτό δεν είναι αρκετό, αλλάζτε πολιτικό χώρο). Για τι πράγμα να μας υποψιάσει; Για το πως έθνος, μητρόπτες, ρατσισμοί, καθωσπρεπισμοί και άλλα τέτοια είναι από μόνα τους διακριτά κίνητρα για να αναπτύξει κανείς λόγο ενάντια στην 'παιδερραστία'. Διαπιστώνουμε, λοιπόν, μεταξύ του δικού μας μυαλού και αυτού των παραπάνω 'προστατών' πως υπάρχει ένα χάσμα, ένα χάσμα όχι μη-αναμενόμενο, και πως η 'προστασία των παιδιών' σε αυτή την περίπτωση, όπως και σε πολλές άλλες τέτοιες, δεν είναι παρά μαρπούρες. Και πως ανάμεσα στους λόγους των μεν και των δε, το χάσμα αυτό δεν είναι χάσμα ορισμών μόνο, αλλά και κινήτρων, συμφερόντων κ.ο.κ. Κι αν είναι όλα αυτά, πάμε στο δεύτερο δεδομένο.

Δεδομένο δεύτερο: Αν υπάρχει θέμα ορισμών, κινήτρων, συμφερόντων γύρω από τους λόγους που αναπτύσσονται για τα παιδιά, ποιος καλύτερος τρόπος υπάρχει για να τσακιστούν αυτά τα άλλα κίνητρα, τα άλλα συμφέροντα, οι άλλοι ορισμοί, εθνικής, κρατικής, αστυνομικής, φασιστικής φύσης, από το να αντιπαρατεθούν σε όλα αυτά άλλες κοινωνικές-πολιτισμικές πρακτικές; Ποιες πρακτικές; Αφενός, αυτή του σπασίματος του προστατευτικού πλέγματος που έχει αναπτύξει αυτή η κοινωνία γύρω από τα παιδιά, όχι φυσικά υποστηρίζοντας π.χ. το να καταργηθούν οι ούτως ή άλλως ανύπαρκοι ξενόγλωσσες φιλοξενίας κακοποιημένων παιδιών που ΔΕΝ φτάνει αυτή η τόσο ευαίσθητη κοινωνία αλλά σπάζοντας το πατερναλιστικό πλέγμα που υπόσχεται προστασία και μοιράζει έλεγχο και καταπίεση, εμπλέκοντας «το καλό των παιδιών» με το εθνικό καλό, την ευτυχία της μητρότητας και άλλες τέτοιες μαλακίες.

Αφετέρου, αφήνοντας χώρο για την ανάπτυξη ενός αυτόνομου παιδικού λόγου και επιθυμιών. Γιατί, στην τελική, αν τα παιδιά μαθαίνανε τι είναι καλό και τι κακό, τι θεμιτό και τι όχι, από αρκετά νωρίς, ακόμα και στα ζητήματα σεξουαλικότητας, αλλά και βίας, αντί το κάθε βίωμα τους, καλό ή άσχημο, να καταδικάζονταν σε μια σιωπή και μια αφάνεια, θα αναγνωρίζανε πολύ νωρίτερα για τους εαυτούς και τις εαυτές τους τι είναι σεξουαλική κακοποίηση και τι όχι. Αλλά μέχρι στιγμής αυτή δεν ήταν και δεν είναι η υπόθεση. Πολλοί αριστερόχειρες μαθητές και μαθήτριες έμαθαν με αρκετό ξύλο να γράφουν με το δεξί, το καλό χέρι (!), σε μια εποχή εθνικοφροσύνης που τους προστάτευε. Πολλά παιδιά έμαθαν και μαθαίνουν πως οι γονείς, οι συγγενείς και οι μεγάλοι γνωρίζουν το καλό τους τόσο καλά, καλύτερα από αυτά τα ίδια, που τα βιώματα σεξουαλικής κακοποίησης θάφτηκαν μέσα τους, τα γεμίσανε ενοχές και κορυφαία παράδοξα (π.χ. πως γίνεται αυτός που τα αγαπάει, να τους προκαλεί πόνο;) και, εν τέλει, πολλά παιδιά έμαθαν (με μπλε και με ροζ ρούχα και άλλα τέτοια που έφερε η άλλη κοινωνική κατασκευή, αυτή της ετεροκανονικής έμφυλης ταυτότητας) πως αν αφήσουν τη σεξουαλικότητα τους να ξεδιπλωθεί προς άτομα του ίδιου φύλου, θα αποκτήσουν σύντομα 'πρόβλημα', πρόβλημα καταστολής και περιφρούρησης της ετεροκανονικής έμφυλης τους θέσης. Τέτοια και παρόμοια ζητήματα συζητιούνται στο περιβάλλον αυτό κείμενο του τρίτου τεύχους, μέσα μάλιστα από βιωματικές καταθέσεις αλλά και απτά επιχειρήματα.